

**Говор предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине БиХ
Сафета Софтића на Међународном симпозијуму о културалној
дипломатији у арапском свијету о теми: "Специфичности БиХ ислама:
интеракције ислама у Босни и Херцеговини и арапском свијету"**

Берлин, 28. јули 2016.

Поштовани господине Donfried, цијењени учесници Међународног симпозијума о културалној дипломатији у арапском свијету, даме и господо,

Искрено сам почаствован позивом да учествујем у раду овог еминентног скупа и могућности да се обратим и говорим о актуелним питањима у арапском свијету и шире, у вријеме свеприсутних изазова и транзицијских процеса.

Радује спознаја да се ми данас, у срцу Европе у Институту за културалну дипломатију у Берлину дотичемо тако значајних и садржајних тема из области културалне дипломатије, које на одређени начин трасирају и путеве, правце и темељ свих других дјеловања, изузетно важних народима, државама и људској заједници уопште.

Дозволите ми да посебно истакнем, да говорити о арапској нацији, значи говорити о једној од најстаријих заједница, народу, култури и великој благодети свјетске цивилизације. Познати француски оријентолог Maxim Rodenson је једном рекао, „да се Арапи нису појавили на свјетској позорници, европска ренесанса би закаснила стотине година“ те додао да „без Арапа ми данас не би знали ни за старогрчку цивилизацију, јер се арапска империја појавила након старогрчке. У вријеме династије Омејада и нарочито Абасида, Арапи су урадили пријеведе готово цјелокупног грчког наслијеђа, самим тим сачували од заборава највећа достигнућа забиљежена и записана на њиховом језику. Не можемо а не поменути и утицај арапске културе у Шпанији гдје су Арапи владали готово осам вијекова. Најблиставијим дјелима у архитектури, писаној ријечи и другим облицима културног дјеловања остварили су огроман утицај како на европску, тако и на свјетску културу уопште.

Културолошки сегмент је увијек био присутан и саставни је дио арапског идентитета, па чак и у вријеме османске и друге империјалистичке окупације

Арапа, када су остали досљедни свом језику и својој култури. И тада је била изражена посебна осјетљивост на културно наслеђе, на што су Арпи изузетно поносни. У културолошком смислу су много више утицали на оне који су их окупирали, као на примјер Татари који су харали у деветом и десетом вијеку, али и отомански Турци, а примили су ислам управо од Арапа.

Данас, кад је велики дио арапског свијета у тешким политичким и економским проблемима, они и даље настављају небројене активности на пољу културе и стваралаштва, штампају књиге, одржавају умјетничке фестивале, манифестације разних боја и нивоа. Слабост Арапа према култури је веома важан фактор у дефинисању њиховог идентитета. Воле и често се „враћају“ у прошлост, на сјећање у свијетло доба своје цивилизације и културе. Они се диве својој прошлости, вјероватно то осјећају као добро оружје и аргумент, и као „фактор“ који им даје осјећај равноправности у данашњем свијету.

Кроз различите видове сарадње увјерили смо се колико је у арапском свијету изузетно познатих галерија, музеја, на неким трибинама смо радо учествовали, на фестивалима културе, позоришним сценама. Људе који воде ове значајне институције културе имали смо прилике срести и разговарати са њима . Поменуо бих Ал Бабтин фондацију из Кувајта, која је градила, финансирала, управља јединственом библиотеком-Храмом поезије, која има и посједује на десетине хиљада књига поезије на арапском језику. Власник фондације, пјесник и бизнисмен Ал Бабтин (Al Babtain) већ низ година организује међународно такмичење и награђује најбоље ствараоце писане ријечи диљем свијета...

Желим такође поменути и Фондацију Al Madžid из Уједињених Арапских Емирата чији је оснивач и финансијер г. Džuma Al Madžid која се, између осталог залаже за очување старих и ријетких књига и архивског материјала, било гдје у свијету и великодушно помаже очување музејске грађе у земљама трећег свијета.

Поштовани учесници Симпозијума, даме и господо,

Дозволите ми да се осврнем на одређене специфичности земље из које долазим и народа којему припадам.

Босна и Херцеговина је кроз историју увије била на некон раскршћу, гдје се сусрећу исток и запад, различите културе и четири велике монотеистичке религије. Стотинама година, углавном у миру и толеранцији на овим су просторима живјели Бошњаци-муслимани, Срби-православци, Хрвати-католици и Јевреји, али и друге вјерске и националне мањине. У готово свим БиХ градовима једне покрај других стољећима стоје џамије, католичке и православне цркве а негдје и синагоге. Повремени сукоби кроз историју били су посљедица свјетских ратова, регионалних сукоба и потицаја.

Бошњаци су аутохтони европски муслимански народ који практикује ислам више од шест вјекова. Након повлачења Отоманског царства често смо били изложени неправди, асимилацији и прогонима, укључујући и геноцид.

Посљедњи покушај био је у периоду 1992 - 1995. године када је на БиХ извршена агресија с циљем подјеле земље. Тада је убијено 10% муслиманске популације, што је око 80% укупног броја жртава протеклог рата.

И поред страдања, ми босански муслимани, својим примјером потврђујемо да је могућ суживот различитих религија и култура. Никада нисмо прихватили тврдње да је у БиХ од 1992-1995 године био вјерску или грађански рат, базиран на стољетним нетрпељивостима и немогућности заједничког живота. Напротив, сматрамо да је ово био сукоб два различита поимања начина живота и организације друштва: једног, базираног на доминацији, тоталитаризму и негирању свега што је другачије и другог, који проповиједа једнакост свих људи, толеранцију, мултиетично и мултикултурално друштво, гдје различитости представљају богатство и предност.

Дозволите ми да истакнем једну, по мени важну чињеницу која је умногоме утицала и профилирала ислам у Босни и Херцеговини. У Сарајеву је 1977. године основан и отворен Исламско теолошки факултет који данас носи назив Факултет исламских наука. Тих година актуелна комунистичка власт увидјела је позитивне ефекте свог унутрашњег плурализирања, отварања самих себе према другима. С друге стране, установљењем ове високошколске установе имао је и свој међународни контекст. Титова власт (Јосип Броз Тито био је дугогодишњи предсједник СФРЈ) је хтјела показати муслиманским земљама у Покрету несврстаних да у социјалистичкој Југославији постоје религијске

слободе за муслимане. Али, Исламска заједница је, вођена жељом да има своју аутохтону и домаћу високошколску институцију, допринијела и добила своје признање, а самим тим почела и са успостављањем образовних и културних институција, проистеклих из признања Муслимана као модерне европске нације.

Даме и господо,

Не можемо а не поменути колико је арапска, блискоисточна и уопште оријентална култура, цивилизација, умјетност утицала на развој многих видова, праваца, облика културног дјеловања у нашој земљи и региону западног Балкана у којем вијековима живе генерације европских муслимана. Велика и најважнија спона у томе је Куранска ријеч, као Божији глас из дубине небеског плаветнила. Истина, неко ко је традиционални муслиман, никада за Куран не каже да је књижевно дјело, мада је објављен на најљепшем језику и у најјаснијем говору, и одавно проучаван у контексту књижевних разматрања. Свједоци смо колико се књижевност окористила Кураном. Дозволите ми да поменем еминентног босанског писца Мешу Селимовића и његов величанствени роман „Дервиш и смрт“. Такође желим истаћи да се и такозвана профана свакодневница „окористила“ куранским језиком: мноштво је ставака или тврдњи из Курана прешло у муслиманску говорну непосредност. „Ако Богда, (Inšaallah), узречица је из Курана као и стотине његових страница, које можемо чути из уста таксисте на улицама Каира, или од продавача мириса у Техерану, продавача сувенира у Фесу у Мароку. Иако је Куран, онај међаш који се не прелази, ипак је из њега, као међашног зида, вијековима узимано драго камење и стављано на странице књижевних дјела, као својеврсни филигран непревазиђене љепоте... Куран је имао огроман утицај на арапску, турску и перзијску књижевност, као и на друге велике књижевности Исока и Запада...

Поштовани учесници Симпозијума, даме и господо,

Обзиром на мој одабир теме и у намјери да се кратко осврнем на интеракцију ислама у арапском свијету и Босни и Херцеговини, желим истаћи још једну изузетно важну чињеницу. Наша исламска традиција је жива, ми у Босни и Херцеговини имамо своје домаће тумачење ислама. Оно је аутентично, пуноважно и универзално. Као што смо имали у прошлости и данас имамо

велике теологе, теозофе, филозофе. Уз то, у Босни и Херцеговини се одавно развија аутохтоно, европско тумачење ислама.

Дозволите ми да, у својству предсједавајућег Дома народа ПСБиХ изразим и своју забринутост јачањем крајње деснице у Европи, на одређени начин блиске ригидним, фашизму и нацизму. Ми у БиХ, након тешких страдања и агресије у периоду 1992 - 1995. године итекако смо осјетљиви на говор мржње и пријетњи да би смо могли (БиХ муслимани) нестати с ових наших простора.

Са зебњом пратимо данашњу европску сцену. Вјерујем да многи од нас покушавају одгонетнути, утврдити, разријешити ко то, како и зашто подстиче „исламски тероризам“ по Европи, и на Западу. Језиви су призори са свих оних мјеста гдје смо гледали десетине и десетине недужних грађана, свих вјера и нација страдалих у терористичким нападима. У име чега и у име кога се то ради. ТЗВ Исламски терористи својим актима насиља највећу штету наносе самим муслиманима и њиховој традиционалној духовности.

Упркос свему, желим ово своје излагање завршити оптимистичким ставом и у том смислу цитираћу великог босанскохерцеговачког научника, академика Енеса Карића који истиче: Нећемо дуго чекати и појавиће се позитивне снаге у Европи и на Западу које ће признати исламској култури и цивилизацији њезино мјесто у свјетској историји, па ће се говорити и придодати већ дуго присутној синтагми у употреби “европска кршћанско-јеврејска цивилизација“, о јудејско-кршћанској-исламској култури и цивилизацији. Био бих веома срећан да признање „треће сестре“, то јест „исламске сестре или посестрима“ неће доћи из пријеке нужде, под притиском избјегличког јада. Него да ће успиједити зато што се „дланом Сунце не може зачепити“, како каже стара босанска пословица.

Поштовани пријатељи,

Још једанпут вам захваљујем на пажњи, на могућности да вам се обратим и желим вама и свима нама да и овај Симпозиј буде допринос бољој, заједничкој и толерантнијој будућности свих нас на овој планети.

Хвала вам, још једанпут."